

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่หลากหลาย มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง และสวยงาม การท่องเที่ยวจึงมีบทบาทสำคัญในการนำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศเป็นจำนวนมากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงมีบทบาทสำคัญที่ช่วยให้เกิดความเจริญทางเศรษฐกิจ และสังคม เพราะนอกจากจะสามารถนำรายได้เข้าประเทศเป็นจำนวนมากแล้ว ยังมีส่วนช่วยในการสร้างงานและช่วยกระจายความเจริญออกไปสู่ภูมิภาคได้เป็นอย่างดีอีกด้วย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2545 : 12)

อุตสาหกรรมด้านการท่องเที่ยว นับได้ ว่าเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่น่ารายได้เข้าประเทศเป็นอันดับต้นๆ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้รัฐบาลเล็งเห็นความสำคัญและดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยไปยังนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมากขึ้น โดยเริ่มให้มีการประชาสัมพันธ์ “ปีท่องเที่ยวไทย” ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา ทำให้ปริมาณนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาสู่ประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้น จากข้อมูลขององค์การสหประชาชาติ ที่ได้ระบุในโครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนแม่บทพัฒนาการท่องเที่ยวไทย สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พบว่า อัตราการขยายตัวของการท่องเที่ยวประเทศไทยสูงถึงร้อยละ 5.7 ต่อปี รวมทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยก็ได้ให้ความสำคัญ หันมานิยมท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้น ส่งผลให้ธุรกิจหลากหลายประเภทเติบโตตามไปด้วย อาทิ ธุรกิจโรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร ขนส่ง ฯลฯ อีกทั้งสร้างรายได้และอาชีพให้กับประชาชนในแต่ละภูมิภาคและท้องถิ่น ผลจากการศึกษาขององค์การสหประชาชาติมีอัตราการขยายตัวของรายได้ร้อยละ 3.2 ซึ่งหากพิจารณาในแง่ด้านเศรษฐกิจจากจำนวนรายได้และจำนวนของนักท่องเที่ยว นับว่าแนวโน้มด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีอัตราที่เพิ่มขึ้นมาตลอด

จนกระทั่งเมื่อเดือน มีนาคม พ.ศ. 2546 เกิดวิกฤติโรคซาร์ส ทำให้เกิดผลกระทบต่อ การท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียเป็นอย่างมาก ซึ่งรวมถึงประเทศไทย กลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายหลัก ได้แก่ ประเทศจีน ไต้หวัน ฮองกง สิงคโปร์ ฯลฯ ถูกห้ามเดินทางออกนอกประเทศ จึงทำให้นักท่องเที่ยวเริ่มลดลงในอัตราที่รวดเร็ว ข้อมูลจากสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พบว่า ยอดนักท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2546 ตั้งแต่เดือน มกราคม-มีนาคม เทียบกับปี พ.ศ. 2545 มีอัตราลดลง 1.65 ทำให้ธุรกิจด้านการท่องเที่ยวทั้งประเทศอยู่ในสภาวะซบเซา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

2

และองค์กรด้านการท่องเที่ยวต่างๆ พยายามที่จะกระตุ้นอัตราการนักท่องเที่ยวให้เพิ่มขึ้นเพื่อสร้างรายได้ให้กับองค์กรของตนเอง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2546 : 23)

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้รับผลกระทบดังกล่าว ข้อมูลจากผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว จากการประชุม สถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลางเขต 6 พบว่า มีอัตราการท่องเที่ยวชาวต่างชาติลดลง เหลือเพียง 10 ร้อยละเท่านั้น จึงทำให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นองค์กรของภาครัฐและภาคเอกชน จะต้องร่วมมือเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวของจังหวัดให้มีอัตราการเข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม การที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ธุรกิจการท่องเที่ยวกลับมาอยู่ในสภาพดั้งเดิม ควรมีนโยบายที่จะสร้างให้เป็นการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นแบบยั่งยืน มองภาพในระยะยาว โดยให้มีการพัฒนาและดูแลด้านสถานที่ท่องเที่ยวให้สวยงามใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์สูงสุด กระจายรายได้สู่ท้องถิ่น และสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว มีความจำเป็นการพัฒนาเพื่อลดปัญหาเฉพาะกรณี สำหรับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้มีการจัดทำแผนแม่บทโครงการอนุรักษ์และพัฒนานครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา เฉพาะพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา (พื้นที่ 1,810 ไร่) ซึ่งได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2536 โดยกระทรวงการคลัง สามารถจัดสรรงบประมาณให้ได้ในปี พ.ศ. 2537 เป็นปีแรก แต่เนื่องจากมีข้อเสนอแนะบางประการจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงบประมาณ กระทรวงการคลังประกอบด้วยระยะเวลาการดำเนินงานตามแผนต้องล่าช้าไปจากเดิมถึง 7 ปี ทำให้กรมศิลปากรดำเนินการปรับปรุงแผนแม่บทให้สอดคล้องกับสภาวะความเปลี่ยนแปลงและเติบโตของบ้านเมือง แล้วเสร็จในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2537 โดยเสนอวงเงินงบประมาณเพื่อปฏิบัติการตามแผน 2,946.78 ล้านบาท และให้ดำเนินการแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2544 ในการปฏิบัติงานนั้นแบ่งออกเป็น 8 แผนงานหลักคือ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2550 : 45)

1. แผนงานโบราณคดี ประวัติศาสตร์และ (การบูรณะ) โบราณสถาน กล่าวคือ จะมีการบูรณปฏิสังขรณ์โครงสร้างของเมืองโบราณอันได้แก่ กำแพงเมือง คูเมือง ถนน คู คลอง และสะพานโบราณ เพื่อรื้อฟื้นเอกลักษณ์ของเมืองน้ำ (เวนิสแห่งตะวันออก) ให้ปรากฏมากที่สุด ส่วนโบราณสถานอัน ได้แก่ ปราสาทราชวัง และวัดวาอารามนั้นจะต้องใช้วิชาโบราณคดีเป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษาค้นคว้าเพื่อสงวนรักษาโบราณสถาน แหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์โดยจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการอนุรักษ์โบราณสถานแห่งชาติขึ้นมารับผิดชอบในการอนุรักษ์โบราณสถานเมืองอยุธยา
2. แผนงานพัฒนาและปรับปรุงสาธารณูปโภคและสาธารณูปการหลัก จะต้องจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับประชาชนในพื้นที่ เช่น จะรื้อฟื้นถนนโบราณให้มีบรรยากาศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา³

ใกล้เคียงกับอดีต และให้ใช้ประโยชน์ในปัจจุบันได้ด้วย ส่วนไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ และสาธารณูปโภค สาธารณูปการอื่นๆ จะต้องจัดไว้ แต่ต้องให้กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของเมืองประวัติศาสตร์ ไม่เป็นสิ่งรบกวนที่สร้างขึ้นมาจากข้างเคียงกับโบราณสถาน

3. แผนงานบูรณะ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ จะต้องแก้ไขสิ่งก่อสร้างต่างๆ ที่ทำให้บรรยากาศ และสภาพแวดล้อมของเมืองสูญเสียคุณค่าดั้งเดิมไป โดยปรับปรุงหรือฟื้นฟูให้เห็นทัศนียภาพและบรรยากาศของเมืองประวัติศาสตร์อยุธยาครั้งอดีตมากที่สุด

4. แผนงานพัฒนาและปรับปรุงชุมชนในเขตอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา การมีชุมชนในเขตอุทยานประวัติศาสตร์เป็นสิ่งช่วยให้เมืองประวัติศาสตร์มีชีวิตชีวา แต่ชุมชนที่สร้างทับโบราณสถานและบดบังทัศนียภาพของอาคารและประวัติศาสตร์จะต้องปรับปรุงโดยจัดระเบียบ ควบคุมดูแลให้มีสภาพที่กลมกลืนกับโบราณสถานและบรรยากาศของเมืองประวัติศาสตร์

5. แผนงานพัฒนาสำนักงานและกำลังคนในการบริหารและดำเนินโครงการ จะต้องจัดให้อาคารสำนักงาน บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถให้เพียงพอต่อการอนุรักษ์ และพัฒนานครประวัติศาสตร์

6. แผนงานบริการวิชาการและการท่องเที่ยว จะต้องมีส่วนบริการด้านข้อมูลท่องเที่ยว ทั้งที่เป็นเอกสาร และสื่อต่างๆ ตามเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างครบถ้วน รวมทั้งจัดให้มีศูนย์บริการข้อมูลระดับวิเคราะห์ด้วย

7. แผนงานเศรษฐกิจ และสังคม จะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมอาชีพต่อประชากรให้มีรายได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชีพที่เกี่ยวกับการให้บริการด้านการท่องเที่ยว ส่งเสริมงานศิลปหัตถกรรมท้องถิ่น โดยจัดให้มีหมู่บ้านศิลปหัตถกรรม รวมทั้งการฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านขึ้นมาด้วย

8. แผนงานรื้อย้าย โรงงานอุตสาหกรรม และปรับการใช้พื้นที่ เนื่องจากมีโรงงานอุตสาหกรรมสร้างทับพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ นอกจากลักษณะของสิ่งก่อสร้างจะไม่เหมาะสมกลมกลืนกับสภาพของเมืองประวัติศาสตร์แล้ว ยังก่อให้เกิดมลพิษจำเป็นต้องย้ายออกไปเพื่อรักษาพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ และปรับปรุงการใช้พื้นที่ให้เหมาะสมต่อไป

ในการจัดทำแผนแม่บทโครงการอนุรักษ์และพัฒนานครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา นั้น กรมศิลปากรมีนโยบายที่จะอนุรักษ์เมืองประวัติศาสตร์แห่งนี้ให้เป็นเมืองที่มีชีวิต ในทางปฏิบัติ นั้นโบราณสถาน และแหล่งโบราณคดีประเภทต่างๆ จะได้รับการรักษาไว้เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ทางประวัติศาสตร์ และโบราณคดี ที่แสดงออกถึงความเป็นนครประวัติศาสตร์ที่เคยเจริญรุ่งเรืองมาแต่อดีตกาล แต่เนื่องจากสภาพปัจจุบันมีชุมชนเติบโตทับซ้อนอยู่บนเมืองประวัติศาสตร์ ดังนั้นงานที่สำคัญอย่างยิ่งคือการจัดระเบียบ การปรับปรุงชุมชนที่มีอยู่ในพื้นที่นครประวัติศาสตร์ให้คงอยู่ร่วมกับโบราณสถานอย่างผสมกลมกลืน อยู่ร่วมกันอย่างเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน หมายความว่า

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา⁴

บ้านเรือนที่ปลูกสร้างทับซ้อนอยู่ในพื้นที่โบราณสถานจะต้องมีการเคลื่อนย้ายออกมาปลูกสร้างในที่ที่เหมาะสมในที่ทางราชการจัดไว้ให้ บ้านเรือน และสิ่งก่อสร้างใหม่ที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่นครประวัติศาสตร์จะต้องแสดงออกถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทยจึงจะส่งเสริมคุณค่าเมืองประวัติศาสตร์ ส่วนบ้านเรือนที่ปลูกสร้างอยู่นอกเขตโบราณสถานแต่อยู่ในเขตนครประวัติศาสตร์ก็จะต้องมีการปรับปรุง จะต้องจัดระเบียบเสียใหม่ ในส่วนของตัวอาคารสามารถแก้ไขรูปแบบภายนอกให้แสดงออกถึงเอกลักษณ์ไทยเช่นเดียวกับบ้านเรือนที่โยกย้ายในพื้นที่ชุมชนใหม่และชุมชนดั้งเดิมที่ปรับปรุงจะเพียบพร้อมไปด้วยสาธารณูปโภค สาธารณูปการอันเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิต เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ระบบป้องกันน้ำท่วม และระบบระบายน้ำ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะถูกออกแบบอย่างดีไม่ให้เป็นสิ่งรบกวนสายตาในชุมชนนั้น ควรมีการจัดการด้านสาธารณสุขที่ดี และจัดให้มีสถานศึกษาสำหรับเยาวชนอยู่ด้วย ควบคู่ไปกับการจัดตั้งชุมชนใหม่ ทางราชการพยายามจะยกระดับมาตรฐานการดำรงชีวิตของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น โดยจะส่งเสริมอาชีพเกี่ยวกับการให้บริการด้านการท่องเที่ยว ส่งเสริมอาชีพเกี่ยวกับศิลปหัตถกรรมท้องถิ่น ดังนั้นชุมชนใหม่บางแห่งจึงมีลักษณะเป็นหมู่บ้านศิลปาชีพอยู่ในตัวเป็นที่คาดหวังว่าในอนาคตพื้นที่โบราณสถานกับชุมชนจะถูกแบ่งแยกเป็นสัดส่วนด้วยแนวถนนและคูคลองโบราณ ถนนโบราณทุกสายที่อยู่ในบริเวณโบราณสถานสำคัญจะถูกปูด้วยอิฐ สองฟากถนนร่มรื่นด้วยพันธุ์พืชไม้โบราณตามที่บันทึกอยู่ในเอกสารทางประวัติศาสตร์และจดหมายเหตุของชาวต่างชาติ ถนนเหล่านี้ใช้เป็นเส้นทางเดินเท้าเป็นทางจักรยานที่จัดไว้สำหรับชาวบ้านชาวเมืองและนักท่องเที่ยวไม่มีรถยนต์ขนาดใหญ่เข้ามาวิ่งพลุกพล่านอยู่ในบริเวณนี้ ส่วนระบบคูคลองโบราณที่ได้ฟื้นฟูเช่นเดียวกันนั้น นอกจากจะทำให้เกิดความร่มรื่นร่มเย็นแล้วยังสามารถใช้เป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่ดีอีกทางหนึ่ง ทำให้นักถึงภาพการสัญจรทางน้ำในอดีตเป็นอย่างดี

ในพื้นที่บางส่วนกรมศิลปากรพยายามพัฒนาพื้นที่ให้เป็นสีเขียว เพื่อเป็นปอด เป็นสถานที่พักผ่อนเป็นพื้นที่นันทนาการ เป็นพื้นที่ออกกำลังกายของประชาชน ในส่วนนี้ประชาชนในพื้นที่สามารถเข้ามาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ ได้แก่พื้นที่สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ พื้นที่หมู่บ้านศิลปหัตถกรรม และพื้นที่บึงพระรามนั้น ยังจัดไว้สำหรับการจัดกิจกรรมการจัดงานประเพณีของบ้านเมืองอย่างเป็นทางการเป็นส่วนเพื่อไม่ให้รบกวนส่วนที่เป็นโบราณสถานสำคัญ (กรมศิลปากร. 2539 : 36-43)

ในด้านการท่องเที่ยวอันจะเป็นอุตสาหกรรมที่จะเป็นหลักของบ้านเมืองในอนาคตเป็นอุตสาหกรรมที่จะนำรายได้มาสู่ประชาชนชาวอยุธยาอย่างมาก จึงจำเป็นต้องมีศูนย์บริการการท่องเที่ยวที่ทันสมัย สามารถให้ข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ที่สามารถให้บริการต่อคนทุกระดับ ผลสำเร็จของโครงการอนุรักษ์และพัฒนาานครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

คงมิได้อยู่ที่การมีแผนแม่บทฯ ที่ดีแต่เพียงอย่างเดียว แต่อยู่ที่การนำแผนงานนั้นมาปฏิบัติให้บังเกิดผล ซึ่งส่วนนี้คงจะเป็นงานที่ยากลำบากที่สุด เฉพาะกรมศิลปากรเพียงหน่วยงานเดียว คงไม่สามารถดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วงได้แน่นอน แต่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากส่วนราชการภาครัฐ ภาคเอกชนและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนผู้ที่เป็นเจ้าของมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าของชาติ ซึ่งจะเป็นผู้ที่สามารถตอบได้ว่าภาพแห่งความยิ่งใหญ่ของนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

จากข้อมูลของสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในปี พ.ศ.2553 มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพิ่มขึ้น ดังแสดงตาราง 1

ตาราง 1 ของสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในปี 2553

รายการข้อมูล	นักท่องเที่ยวชาวไทย	นักท่องเที่ยวต่างชาติ	รวม
จำนวนนักท่องเที่ยว	2,234,113 คน	1,139,816 คน	3,373,929 คน
อัตราการเติบโต	ร้อยละ 3.52	ร้อยละ 3.40	ร้อยละ 3.48

ที่มา : สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2553 : 32

ตาราง 2 สถานที่ที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางไปท่องเที่ยว 5 อันดับแรก

สถานที่ท่องเที่ยว	ร้อยละของจำนวนการเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยว 5 อันดับแรก		
	ชาวไทย	ชาวต่างชาติ	รวม
วัดไชยวัฒนาราม	52.46	54.14	53.02
พระราชวังบางปะอิน	26.53	31.99	28.37
ศูนย์ศิลปาชีพนางไทร	12.86	13.30	13.01
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ	12.86	12.79	12.84
วัดมหาธาตุ	9.05	9.90	9.34

ที่มา : สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2553 : 34

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา⁶

จากข้อมูลข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศูนย์ศิลปาชีพบางไทรในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยหวังว่า ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะสามารถใช้เป็นแนวทางในการสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้เข้ามาท่องเที่ยว และระดับความพึงพอใจของผู้เข้ามาท่องเที่ยวที่ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้เข้ามาท่องเที่ยวที่ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้เข้ามาท่องเที่ยวที่ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร จำแนกตามพฤติกรรมของผู้เข้ามาท่องเที่ยว
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมของผู้เข้ามาท่องเที่ยวที่ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร

กรอบแนวคิดการวิจัย

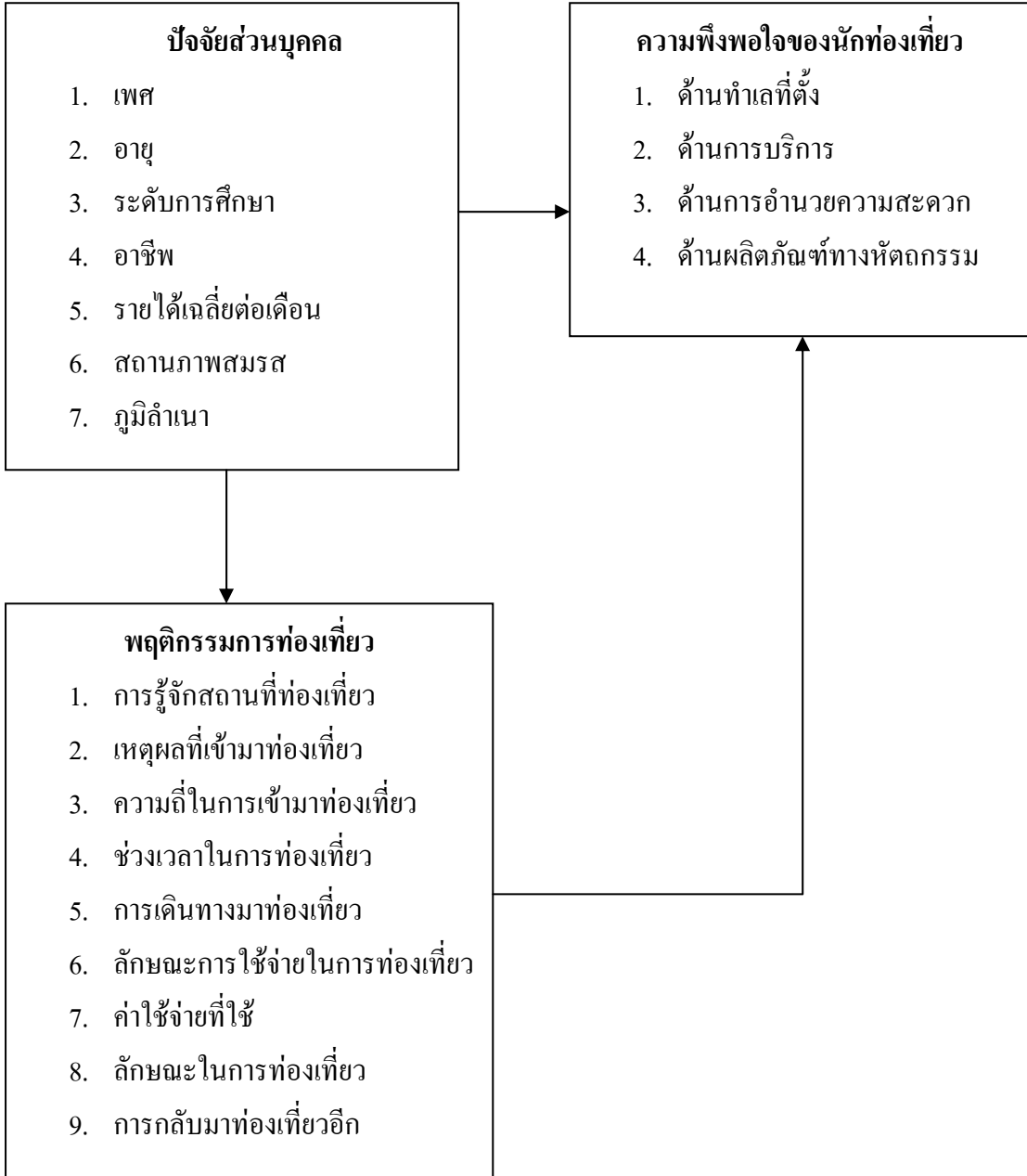
การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศูนย์ศิลปาชีพบางไทรในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมทั้งแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ พฤติกรรมผู้บริโภค และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย ซึ่งแสดงดังภาพประกอบ 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

สมมติฐานการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เข้ามาท่องเที่ยว ต่างกันมีระดับความพึงพอใจในการเข้ามาท่องเที่ยว แตกต่างกัน
2. พฤติกรรมของผู้เข้ามาท่องเที่ยว ต่างกัน มีระดับความพึงพอใจในการเข้ามาท่องเที่ยว แตกต่างกัน
3. ปัจจัยส่วนบุคคลผู้เข้ามาท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของผู้ที่เข้ามาท่องเที่ยว

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้เข้ามาท่องเที่ยวที่มีต่อศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม

โดยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตของประชากรกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวที่ไม่ได้มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในอำเภอบางไทร ที่เดินทางมาท่องเที่ยว ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ ศาลาพระมิ่งขวัญ หมู่บ้านศิลปาชีพ วังปลา สวนนก และพระโพธิสัตว์กวนอิมพันพระหัตถ์ ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน จากศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาถึงพฤติกรรม และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ที่มีต่อศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ

- 2.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เข้ามาท่องเที่ยว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพ และภูมิลำเนา

- 2.1.2 พฤติกรรมของผู้เข้ามาท่องเที่ยว ได้แก่ การรู้จักสถานที่ท่องเที่ยว เหตุผลที่เข้ามาท่องเที่ยว ความถี่ในการเข้ามาท่องเที่ยว ช่วงวันในการท่องเที่ยว การเดินทางมาท่องเที่ยว ลักษณะการใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายที่ใช้ ลักษณะในการท่องเที่ยว และการกลับมาเที่ยวอีก

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา⁹

2.2 ตัวแปรตาม คือ

ระดับความพึงพอใจของผู้เข้ามาท่องเที่ยวที่ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ได้แก่ ด้านทำเลที่ตั้ง ด้านการบริการ ด้านการอำนวยความสะดวก และด้านผลิตภัณฑ์ทางหัตถกรรม

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ศาลาพระมิ่งขวัญ หมู่บ้านศิลปาชีพ วังปลา สวนนก และพระโพธิสัตว์กวนอิมพันพระหัตถ์

4. ขอบเขตด้านเวลาการ ศึกษาครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่าง เดือนมิถุนายน - กรกฎาคม พ.ศ.2553 รวมเป็นเวลา 2 เดือน

นิยามศัพท์เฉพาะ

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว หมายถึง การแสดงออกของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการ รู้จัก สถานที่ท่องเที่ยว เหตุผลที่เข้ามาท่องเที่ยว ความถี่ในการเข้ามาท่องเที่ยว ช่วงวันในการท่องเที่ยว การเดินทางมาท่องเที่ยว ลักษณะการใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายที่ใช้ ลักษณะในการท่องเที่ยว ความสนใจในการท่องเที่ยว กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว และการรับทราบข้อมูลการท่องเที่ยว

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยว หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการ ได้รับตอบสนองด้านจิตใจ และร่างกาย ซึ่งมีทั้งในแง่บวกและแง่ลบต่อด้านสถานที่ท่องเที่ยว ด้าน การอำนวยความสะดวก และด้านการบริการการท่องเที่ยวภายใน ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การใช้ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวให้เหมาะสม สามารถก่อให้เกิดความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ เพิ่มคุณภาพการท่องเที่ยวและประชากรในท้องถิ่น ให้มีการกินคืออยู่ดี มีการจัดการที่เหมาะสม สงวนรักษาลิงแวดล้อม และตลอดจนทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวให้อยู่ยาวนานที่สุด

นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้ที่เข้ามาเยือนท้องถิ่นในศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะมาศึกษา หาความรู้และท่องเที่ยวพักผ่อน หรือวัตถุประสงค์ใดๆ ตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ โดยไม่ได้มาอาศัยอยู่อย่างถาวร

ด้านสถานที่ หมายถึง สถานที่ ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม ได้แก่ น้ำตก ถ้ำ ภูเขา เขตรักษาพันธุ์สัตว์ อุทยานแห่งชาติ ทะเล เขื่อน ฯลฯ สถานที่ที่ถูกสร้างขึ้น เพื่อใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยว อันได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและกิจกรรม เป็นสถานที่ที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น ความเป็นอยู่ วิถีชีวิตซึ่งเป็นที่ดึงดูดความสนใจของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

10

นักท่องเที่ยว ได้แก่ หมู่บ้านอรัญญิก อำเภอนครหลวง ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร อำเภอบางไทร พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์ และแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ ที่มีความสำคัญในทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีหรือปักษีสถาน ได้แก่ วัดพระศรีสรรเพชญ์ วัดมหาธาตุ วัดราชบูรณะ วัดไชยวัฒนาราม วิหารพระมงคลบพิตร กลุ่มชุมชน ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ เป็นต้น

ด้านการอำนวยความสะดวก หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย บริเวณที่จอดรถ การจัดการภายใน การจัดตั้งถังขยะตามจุดต่างๆ การจัดห้องน้ำไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว การดูแลความสะอาดของห้องน้ำ จำนวนร้านขายของที่ระลึก ราคาในการจำหน่ายของที่ระลึก จำนวนร้านจำหน่ายอาหาร รสชาติและความสะอาดของอาหาร

ด้านบริการ หมายถึง การบริการต่างๆ ที่แหล่งท่องเที่ยวมีไว้สำหรับรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อสร้างความพึงพอใจ ให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการต่างๆ ประกอบด้วย การบริการของเจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว ที่ให้ข้อมูลข่าวสาร การต้อนรับ อภัยยศของเจ้าหน้าที่แต่ละสถานที่ การให้ข้อมูล การแนะนำของเจ้าหน้าที่ แต่ละสถานที่ การดูแลรักษาความปลอดภัยทั้งด้านทรัพย์สินและร่างกาย การบริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจ การบริการของร้านค้าร้านอาหาร ด้วยความสุภาพและมีมารยาทของผู้ให้บริการ

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ลักษณะส่วนตัวของบุคคลของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมพระราชวังบางปะอิน โดยประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพสมรส ที่พักอาศัย และภูมิภูมิลำเนา

ทำเลที่ตั้ง หมายถึง ทำเลที่ตั้งของพระราชวังบางปะอิน ตั้งอยู่ ดิถุณนใหญ่ ใกล้แหล่งชุมชน สถานที่จอดรถปลอดภัย เป็นต้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้เข้ามาท่องเที่ยวในศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. ได้ทราบพฤติกรรมของผู้เข้ามาท่องเที่ยวในศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. ได้ทราบระดับความพึงพอใจของผู้เข้ามาท่องเที่ยวในศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
4. สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต่อไป